

✠ ПОГАНАЈ БОГЪ

ČAS OPIS EVANGELSKICH SERBOW

10. číslo • ISSN 0032-4132

Budyšin, oktober 1980

Lětnik 30

NAJA . . .

14 dnjow w katolskej chorowni

Ně, bohudzakowano, njeběch chora, zo dyrbjach so lěkować dać, ale chcych zhromadnje z dwanaće młodymi ludźimi z Ludoweje Pólskeje, z ČSSR a z našeje republiki při renowaciskich dźělach katolskeje cho-

rownje swj. Antoniusa w Berlinje-Friedrichshagenje pomhać!

Naše lěhwo bě jedne z dwajatriceći, organizowanych wot „Aktion Sühnezeichen“ we wšitkich kónčinach NDR!

Akcija Sühnezeichen nasta po 2. swětowej wójnje, jako namołwa ewangelskeje cyrkwy, pokućić mały dźěl škodow, kotraž běchu přez Němcow po cyłym swěće nastali.

Dźensa njejězdza dobrowólni pomocnicy hižo do druhich krajow. Akcija dósta nowy wobsah: wusutkowanje praktiskeje pomocy přez zhromadnosć w Chrystusu a skrućenje ekumeny.

W chorowni swj. Antoniusa dźěla jedynadwaceći Marijnych sotrow (mjez nimi tež Serbowka z Nowoslic), kiž pak hižo direktnje njehladaja chorych, ale maja na starosći domjacnosć, kuchnju, zahrodu atd. Chorownja je specializowana na znutřkowne chorosće, wosebje wutrobowe.

Před třomi lětami započa so w chorowni wulke přetwarjenje. Dom bě mjenujcy do wójny najlepší wulětnikarski hosćenc při Müggelowym jězoru. Wulkej rejowanskej žurli přeměnišćej so do 4ložowych stwow, a wutwari so kuchnja a tepjerski dom so přitwari.

Na wječoru přijězda běchmy sej wšity hišće trochu cuzy, tola přez rozmołwy, modlitwy a wosebje přez zhromadne dźěło so spěšnje zeznachmy. Dźělachmy šesć hodźin wob dzeń, pomhachmy tam, hdžež bě trěbne: plějachmy w zahrodze njerodź, wurjedźichmy zanjerodźeny přibrjoh, barbjachmy přibrjohny plót, hólcy pomhachu při mulerskich dźělach, hólcy w kuchni.

Dźělachmy darmo. To wubudzi zdziwanje a tež wěstu čěsćownosć pola někotrehožkuli pacienta a rjemjeslnika, kiž dźělaše na twarnišću chorownje. Přejara w našim času pjenjezy knježa: „Njesu to dziwni ludźo, kiž w swojim dowolu darmo dźělaja?“

Tola njemyslachmy jenož na dźěło. Pokazachmy swojim wukrajnym přěčelam Berlin, běchmy w Pergamon-skim muzeju a Narodnej galeriji, parnik wježeše nas po Müggelowym jězoru, běchmy w Podstupimskim parku Sanssouci, spěwachmy za pacientow. Wječor hrajachmy volleyball, mějachmy někotružkuli teologisku diskusiju, zeznajomichmy so ze stawiznami našich susodnych krajow, běžachmy k Müggelowej wěži a wopytachmy wězo tež diskoteku.

Dorozumjenje ze słowjanskimi přěčelami njebě za němskich młodostnych přeco lochke. Hustohdy tołmačich z pomocu „słowjanskeho esperanto“ někotru wažnu mysl abo informaciju.

(Pokročowanje na str. 2)

„Serbska“ wosada w Budyšinje změje zaso serbskeho fararja!

W awgustowskim čísle našeho časopisa smy hišće skoržili, zo njezmějemy w Budyšinje, stolicy Serbstwa, hižo serbskeho ewangelskeho fararja. Nětko pak je so to k dobremu wobročilo! Wozjewjamy list, kotryž móhl tež pod rubriku „Čitarjo pisaja...“ stać, w kotrymž nowy Budyški farar, kotryž ma zdobom nadawki Serbskeho superintendenta wukonjeć, Siegfried Albert, dotal farar w Hrodzišću, sam tutu wjesolu powěsć wozjewja:

Hrodzišćo, dnja 8. 8. 1980

Luby redaktor!

Wčera dóstach awgustowske číslo našeho lubowaneho časopisa „Pomhaj Bóh“. Tam namakach Twoju nadrobnu rozprawu wo posedženju našeje zwjazkoweje zhromadźizny pod napisom „Serbska ewangelska synoda“. Mje wosebje Twoje dobre slowa wo demokratiji w našej cyrkwi zwjeselichu. Ale dale čitajo so tola jara dźiwach. Po mojím měnjenju sebi demokratija žada, zo so wšete pravidla připóznawaja a zo so kóždy po nich ma, tež potom, hdyž jedna strona ze swojím měnjenjom so njemóže přesadzić. Dalše zasakle wojowanje drje njeby demokratiji tyto. Ale w horjeka naspomnjenym nastawku so runje kritizuje, zo njeje zwjazkowa zhromadźizna wo serbske wobsadźenje Michalskeje fary w Budyšinje (w nastawku „serbska fara“ mjenowana) wojowala. Při tym je knjěz Lenk wot wobwodneho cyrk-

winskeho zarjada (Bezirkskirchenamt) nam tola rozkladl, zo njeby (po tehdomnišim položenju) hinaša možnost, hač krajnocyrkwiniski zarjad prosyć, zo so stud. theol. Jan Malink po dokončenju studija na tutu faru powola. Potajkim je so zwjazkowa zhromadźizna wo wobsadźenje tu-teje fary prócowala! A to po možnostach, kotraž jej k dispoziciji stejachu. Za mnje je njezrozumliwje, zo móže potom začisć nastać, „zo je ewangelske Serbstwo někak zlemjene obo mortwe, tak zo so bjez wojowanja wzda swojeje najwažnišeje, najnahladnišeje a najcentralnišeje fary“. Džěto zwjazkoweje zhromadźiznje so z tym prawje njehódności!

Naspomnić jenož hišće chcu, zo tež krajnocyrkwiniski zarjad zrozumi, zo ma tuta fara za ewangelskich Serbow wosebity wuznam. A dokelž njemóžeše tute farske městno tak dolho, kaž stud. theol. Malink hišće k dispoziciji njestej, swobodne wostać, je so krajnocyrkwiniski zarjad na mnje z prašenjom wobročil, hač njebych ja do Budyšina šol. Po dokładnym přemyslowanju sym so za to rozsudził a před krótkim je tež cyrkwin-ske předstejičerstwo Michalskeje wosady so za to wuprajilo. Potajkim so Michalska fara w Budyšinje tola serbsce wobsadzi!

Wutrobnje Tebje strowi

Twój Siegfried Albert

(Pokročowanje ze str. 1)

Běchmy nic jenož powolańsce, ale tež konfesionelnje měšane towarstwo. Tohodla přeprosychu nas přehnu nje-dželu katolscy kemši a přichodnu nje-dželu běchmy w ewangelskej mši.

Akcija Sühnezeichen bě za mnje dobra možnost, zwjazać dowol z praktiskim wužitkom za druhich, bě možnost, zeznajomić so z ludźimi a jich problemami. Najlěpši džak wupraji nam Hnadna knjeni, hdyž nam při rozžohnowanju rjekny, zo běše na spočatku našemu lěhwu napřečo skeptiska, tola nětko by chcyła, zo bychmy wšitycy znajmjeńša hišće měšac wostali... Ch. Malinkec

Newsański Fryco Latk 90 lět

Tež horstka delnich Serbow jězdzi na naše serbske cyrkwin-ske dny, wjetši džěl hižo na sobotu. K nim słuša Newsanar Fryco Latk, kiž docpě 30. septembra žohnowanu starobu 90 lět! Tež lětsa w Bukecach smy jeho ruku tločili, sobu najstaršemu hosceju našeho cyrkwin-skeho dnja.

Fryco Latk je w lěće 1912 na Chočebuskim gymnaziju abituru zložil a potom je w Praze, w Lwowje, w Berlinje a Kielu ekonomiju studował. Ale po smjeri swojeho bratra w lěće 1920 je wón dyrbał nanowu žiwnosť přewzać a je tak w ródnej wsy jako bur džětal.

Fryco Latk ma wulku zaslužbu wo delnjoserbsku rěć. Na jeje słownikach je pilnje sobu džětal. W hórkim času fašizma je wón kruty serbski rjap pokazal a stajnje bliske kontakty k čěskim a pólskim přecelam měl.

Tak je wón po woběmaj Lužicomaj derje znaty, wosebje mjez staršej generaciju. Přejemy jemu hišće wjele spokojnych lět — a z Božej pomocu raz lochku smjerć! M. N.

Oslo: Pjenjezna suma za Měrowe myto Nobela lěta 1979 je so přez zběrku podwojila, kotraž přewjedže so w cylej Norwěskeje za nošerku tuteho myta, mać Terezu z Kalkutty. Tutón „dar cyleho luda za mać Terezu“ wučinješe dohromady 942 000 Norwěgskich krónow. Norwego su skoro stoprocetowsce ewangelscy křesćenjo.

1980–1990 – lětdžesatk misionstwa

Před 70 lětami, w juniju lěta 1910, zetka so 1300 delegatow mision-skich towarstwow — skoro bjez wuwzaća z Europy a Sewjerneje Ameriki — w Edinburghu w Šotiskej, zo bychu wo tym wuradźowali, kak móhl so ewangelij w přichodnym lětdžesatku (1910–1920) po možnosti wjele, haj wšěm, čłowjekam wozjewić.

Na tutu přehnu Swětowu konferencu misionstwa spominajo modlachmy so při spočatku džewjateje tajkeje konferency w meji tutoho lěta w Melbourne w Awstralskej: „Knježe, džakujemy so čí za tych, kiž našu nowu ekumenisku dobu wotewrichu, so w Edinburghu zetkajo. Smy džakowni za jich rozžahlosć, wšej stwórbje ewangelij dale dać chcyć. Džerž nas hromadže, Knježe, a zapal w nas džensa samsnu wiziju!“

Swět, cyrkej a mision su so w tutech 70 lětach hluboko změnili. To pokazuje hižo pohlad na zastawu konferency. W Melbourne zastupowaše 250 delegatow, mjez kotrymiž běchu Europjenjo a Sewjeroameričenjo mjeńšina, 85 krajow (jim přidružili so někak runje telko poradźowarjow, wobkedźbowarjow, referentow a pomocnikow a k tomu hišće žurnalisća). Cyle swětowe křesćanstwo je džensa přewzało zamołwitosć za to, zo so Bože wjesole poselstwo swětej wozjewja.

My smy sej w cyrkwjach NDR předewzali, přichodny lětdžesatk

(1980–1990) na wosebite wašnje k mision-skemu lětdžesatkej sčinić. Tohodla budžeće Wy so nas, kiž smědzachmy do Melbourne jěć, prašeć, što smy wot tam za tute předewzaće sobu přiwjezli. Njebudžeće zawěsće wočakować žadyn „misionariski recept“. Bóh je džě kóždeho z nas za swojeho partnera sčinił, za poňolětnych a samostatnych partnerow. Kóždy z nas dyrbi na Bože wołanje dać swoju wotmołwu. A Bože wjesole poselstwo ma so pola nas w NDR hinak hač w Awstralskej, w Južnej Africe hinak hač w Tansaniji a w Indiskej hinak hač w Japanskej „wurychtować“. To bě so nam na poslednej swětowej mision-skej konferency w Bangkoku 1973 wujasniło. Ale my smy tola pod próstwu Wótčenaša „Přińdž twoje kralestwo“, pod temu lětušeje konferency, zhromadne wuzadanja za nas wšěch sobu přinjesli. Tutym wuzadanjam njemóžemy so wuwinyć, jeli chcemy być misionariska wosada a to wostać.

W poslednimaj lětdžesatkomaj tločeše so jedyn problem na mnohich konferencach wšelakeho razu dopředka; wšojedne, kajkeho razu tute konferency tež běchu: problem swětoweje chudoby. Tež w Melbourne bě rozžahle wołanje chudych za čłowjeka hódny žiwjenjom a za sprawnosću njepřeslyšomne! Štož bě za mnohich z nas při tym nowe, bě do-

(Pokročowanje na str. 3)

(Pokročowanie ze str. 2)

pознаče, kotrež mējachmy při abecojowanju modlitwy „přinďte twoje kralstwo“, mjenujcy, zo ma tute kralstwo njepośrednje něšto z chudymi činić!

Jězus pokazuje jako dopokaz za to, zo je wón wočakowany kral Božeho kralstwa na chudych: jim wozjewja so ewangelij wo kralstwje (Luk 7, 22)! To Jězusowi rowjenkojo zrozumichu, dokelž woni wědžachu z psalmow: „Dokelž čerpja bėdni namoc a chudži stonaju, chcu nětko postanyć, praji Knjez“ (psalm 12, 6). Tući chudži su džensa burja Lačonskeje Ameriki, džělačerjo Hongkonga a wobydlerjo slumsow Kalkutty. Woni to su, wo kotrychž smy w Melbourne prajili: „Z wida kralstwa **wuznamjenja** Bóh chudych“, haj „w Jězusu sćini so Bóh runy, samsny, z chudymi“ (sekcija I)! Džensa misionować rěka, tute poselstwo wozjewjeć!

Hdyž smy wołanje chudych w džensnišim swěće woprawdže slyšeli, budže pola nas něštožkuli hinak hać dotal:

Budžemy **hinak bibliju čitać**. Smy w Melbourne slyšeli mnoho rozpraw z Lačonskeje Ameriki, Hongkonga a Filipinow, kak su najchudši. husto analfabeća, započeli, z hromad-

nje bibliju čitać a ze stawiznow wo Jězusu a ze slubjenjow profetow nowu nadžiju čerpać započeli. Woni spóznachu so jako ci chudži, mjez kotrymiž chce Bóh swoje kralstwo sprawnosće, měra a wjesela postajić. Spóznachu tute kralstwo, kotrež je so z Jězusowym słowom a skutkom hižo započalo, jako swoju wulku nadžiju.

Budžemy **hinak so modlić**. Žadyn z nas Melbourne-jězdzerjow njebudže drje so móc „přinďte twoje kralstwo“ tak kaž dotal modlić. Smy za čas konferency wšědnje wo tutej přostwje rozpominali, a wona je so nam stała „wichorojte wołanje“ (Ernst Käsemann), zo by Bóh swoju móc jako knjez stwórbj wopokazał a zo by nas, svojich služownikow, wupósłał, zo bychmy jeho dobre skutki wšudže wozjewjeli!

A my smy zjeměrnjeni, dokelž smy spoznali, zo **dyrbimy hinak žiwi być!** Indiski křesćan prašeše so nas: „Móže křesćan, kotryž kaž Chrystus myslí, bujne hosćiny swječić, dohož su druzy hlōdni, so drohe wěcy woblēkać, dohož so druzy nazy, w luksu-sowych hotelach a bydenjach bydlić, dohož jeho sobučłowjekojo w slumsach kaž zwěrjata žiworja? Čujemy so znajmjeńša winowaci, hdyž to čí-

nimy, a modlimy so za bjezklasowu towaršnosť, kotraž čuje z tajkim čerpenjom sobu a chce je wotstronić, kotraž je napjelnjena z Chrystusowej lubosću a z Jeho starosću wo hlōdnych, chorych a zastorčenych?“

My běli wobdžělnicy, kotřiž wšitcy slyšachmy k tym maćo bohatym na swěće, lečachmy ze zjeměrnjowacym prašenjom domoj, kak móžemy namakać nowy stil žiwjenja, našeho žiwjenja a žiwjenja cyrkwy -- stil žiwjenja, kotryž so skōnčnje wotsali wot iluzijow zapadneje towaršnosće dobroměća a kotryž je znamjo přichadžaceho kralstwa!

Nam je so w Melbourne pokazala **wizija dnja**, na kotrymž skōnči Bóh wšu njeprawdu, wšu złość a wšě potlōčowanje. „Potom budže njewuprajomne wjesele, budže swětle smjeće knježić, budže so při bohatych blidach jěsć, budžeja čłowjekojo poľni zboža jakotać, budžemy kaž sonjacy. Nětkole hižo sonimy wo tutym kraju, z wotučenymi zmyslami, w dobrej nadžiji, nazwučujemy přichod, spječujemy so z lōsći a wozjewjamy Jeho spomōženje“ (J. Hanse)!

Dr. Heinz Blauert,
direktor ekumenisko-misionariskeho centra w Berlinje

Swětowa rada cyrkwjow

K mjezynarodnym organizacijam, kotrež njesu státy a kotrež su w najnowšim času wospjět swój hlōs k zdžerženju swětowego měra a přečiwu brōnjenju pozběhnyli, slyša tež Ekumeniska rada cyrkwjow, zwjetša Swětowa rada cyrkwjow mjenowana.

Tuta rada cyrkwjow wutwori so lěta 1948 na swětowej konferency přewažnje protestantskich cyrkwjow w Amsterdamje. Wona wěnowaše so wote wšeho spočatka nimo prašenjow wěry w jara sylnej měrje tež politisko-socialnym a mjezynarodnym problemam.

Wot 60tych lět zaběraše wona k mnohim aktualnym mjezynarodnym prašenjam pozicije, kotrež zetkachu so we wjele dypkach ze swětadalkim měrowym hibanjom. K tomu přinošowaše bjez dwěla fakt, zo při-

stupichu radže w běhu lět mnohe cyrkwy z wuswobodženych statow Azije a wosebje Afriki a ze socialistických statow.

Džensa přistuha Ekumeniskej radže cyrkwjow 295 protestantskich, anglikanskich, prawoslawnych a starokatolskich cyrkwjow z wjac hać 90 krajow, mjez druhim wšitke krajne cyrkwy NDR!

K prašenjam, kotrymž je Swětowa rada cyrkwjow w poslednich lětach wosebitu kedžbnosć wěnowała, slyša rozsudny bōj přečiwu wšěm formam rasowej diskriminacije, přečiwu rasizmej (Anti-Rassismus-Programm). W juniju bě w Nižozemskej konferency Swětoweje rady cyrkwjow k prašenjam boja přečiwu rasizmej a dalewjedženja tutoho programa. Tam doporuči so Centralnemu wuběrkej Ekumeniskeje rady cyrkwjow (kotryž budže so klětu w Drježdžanach schadzować), zo by tež dale bojej přečiwu

režimje apartheid w Južnej Africe a Namibiji najwjetšu kedžbnosć wěnowať.

Ekumeniska rada cyrkwjow je pospyt, jednocě, kotraž poprawom k byću cyrkwy slyša (hleJ Jězusowu modlitwu: „... zo bychy wšitcy jedni byli...“ Jan 17,21) widžomny wuraz dać. Wona spēčuje z hromadne džělo cyrkwjow, je pak dospōľnje dobrowōľne zjednocenje, tak zo móže koždy sobustaw tež zaso wustupić, štož je so runje horjeka mjenowaných aktiwitow dla tež stało. Tak je na příklad jedna zapadoněmska cyrkwe z protesta přečiwu antirasizm-programej ze Swětoweje rady cyrkwjow wustupila.

Wutworjenje Ekumeniskeje rady cyrkwjow nima pak za zaměr, wutworić někajku „Swětowu cyrkwe“, ani w zmysle organizatorisko-prawniskeje jednoty, ani w zmysle cyrkwi podobneje wuznawarskeje jednoty!

Biblija jako baza – zaklad

Njedawno předpōľoži Swětowy zwjazk biblickich towarstwow swoju rozpravu za lěto 1979. Z njeje wuchadza, zo su tute towarstwa w lěće 1979 50 milionow biblijow, Nowych zakonjow abo džělnych wudačow Swjateho pisma po cylum swěće rozšěrili.

„Njetrjebaš profet być, zo by mōhi rosćace naprašowanje za bibliju wěšćić“, praji k tomu generalny sekretar Swětowego zwjazka, Ulrich Fick. Wažniši fakt pak hać rosćace ličby wo rozšěrjenju je, zo „centralne stejišćo biblije za žiwjenje a nadawk cyrkwy po cylum swěće stajnje sylnišo do wědomja stupa!“

We wokomiku přeložuje so biblija do 736 rěčow. 160 tutych přeložerskich předewzacow přewjedže so z hromadnje z romsko-katolskimi přeložowarjami a druhimi fachow-

Naprašowanje za bibliju rosće w swěće

Epitaf w Budyšinku

cami. Tež nastajenje prawoslawnych cyrkwjow k z tradicije bóle ewangelskim biblickim towarstwam je so w najnowšim času změniło, je z rozprawy spōznać. Tak wobsteja wuske styki k wjednistwam prawoslawnych cyrkwjow w Sowjetskim zwjazku (hdžež so džensa wjace biblijow čišći hać za čas carow), w Rumunskej, Boľarskej a w krajach bliskeho wuchoda.

Před wulke problemy stajewa Swětowy zwjazk we wšelakich džělach swěta, hdžež běži jeho „swětowa bibliska pomoc“, transportne čěže, podroženja a techniske njedostatki. W Africe na příklad su jenož štyri kraje, hdžež wobsteja techniske wuměnenja za čišć biblijow, mjenujcy Južna Afrika, Simbabwe, Egiptowska a Madagaskar.

Wittenberg

Kóždeho ewangelskeho křesćana wutroba horcyšo pukoce, hdžež wón słowo „Wittenberg“ słyši. Wšak steji tuše město nětkele w srjedźišću powšitkowneho zajima. Lěta 1983 so tam a w druhich Lutherowych městach 500lětné narodniny reformatora swjeća.

Ale hižo lětsa ma Wittenberg jubilej. Před 800 lětami, potajkim w lěće 1180, so stawiznisce k přenjemu razej mjenuje. Ale wězo hižo prjedy tam ludžo bydachu, tež Serbja, kaž stare Wittenbergske swójne mjena pokazuja. Čitach njedawno we wumělskich knihach zběrki „Die Denkmale im Bezirk Halle“: „Als Burgwartshauptort im Gau Cierwisti — Mittelpunkt eines Militär- und Verwaltungsbezirkes — war Wittenberg bei der Unterwerfung des Slawenlandes durch die deutsche feudale Ostexpansion ein wichtiger Stützpunkt.“ Wězo běch zrudny, jako to čitach. Druhdže běše runje tak. 1327 přindže tak daleko, zo we Wittenbergu zakazachu, Serbow do rjemjeslniskich zwjazkow přijec, a wosebje zakazachu tež, serbsce rěčec. Serbja běchu so po Łobju zasydlili, ale woni běchu zacpěty ludžik.

A nas wurudža, zo běše tež Luther samsneho mjenjenja. Znate je jeho po-

sužowanje w jeho „blidowych rěčach“, hdyž je tam pječa rjeknył: „Najhórši wšěch narodow su Serbja, kotrychž je Bóh nam čisnył. — Serbja su paduši a najhórši čłowjeski narod.“ To nas bohi!

Ja sym wozjewił w lěće 1956 nastawk w časopisu „Die evangelische Diaspora“ wo tym a spisach, zo njeby wón tak lochkomylnje rěčał, by-li wón wědžał, kajku luboš a česć jemu runje Serbja su pozdžišo wopokazali. Ale wón je so tehdy drje přizamknył powšitkownemu mjenjenju we Wittenbergu. Tehdomniši redaktor mjenowaneho časopisa, dr. Genrich z Lipska, mi wotmołwi: „Ob er nicht später durch Melancthons Schwiegersohn Peuker eine andere Meinung von den Wenden bekommen hat?“ Ja to njewěrju.

Melancthon běše 14 lět młodši hač Luther. A jako so Peuker z dźowku Melancthona wozeni, bě Luther snano hižo njeboh. Na žadyn pad njeje žadyn wliw na Luthera wjace měł, dokołž hakle 1545 bu Peuker magister (Luther zemrě 18. 2. 1546!), a to sta so wón hižo, kaž wěmy, w młodych lětach.

Sto pak bě tamny Peuker? Wón je so narodził w Budyšinje jako syn serbskeho rjemjeslnika. Hdy to běše, njewěmy, najskerje do 1530. Jako 15-lětny započea we Wittenbergu medi-

cinu studować. 1545 bu magister a 1559 profesor. Pod jeho wliwom wuwuwachu so styki Wittenbergskeje uniwersity k słowjanskim krajam. Wón znaješe sam wšelake słowjanske rěče a wobhladowaše sam tež swoju serbsku maćerščinu jako spisownu rěč, hačrunjež sam laónsce pisaše, štož pak běše tehdom powšitkownje z wašnjom. 1602 zemrě jako lékar w měsće Zerbst. —

Lutherej k dobremu njech je hišće naspomnjene, zo wón zasadnje přečiwo Słowjanam njebě. Wón znaješe derje česke cyrkwinske problemy, wosebje wot časa Lipsčanskeje disputacije z lěta 1519. Wón dopisowaše sej z českimi bohosłowcami. Česka teologija hraje w jeho knihach wo „Tołmačenju“ (Sendbrief vom Dolmetschen, 1530) a wo „Božim wotkazanju“ wulku rólu, a wón wužiwa tam samo česke słowa a wurazy.

Serbja pak před Wittenbergskim wrotami — nutřka njesmědžachu serbsce rěčec — běchu prosty lud, a Luther njeměješe jich za poľnych, za runoprawnych, haj snano jich ani za Słowjanow njeměješe!

Ale ja móžu sej mysljeć, zo je Kašpor Peuker někajke styki z nimi nawjazał. Přetož wědomy Serb — a tajki wón bé — tola Serba njezacpě, ani w starym Wittenbergu!

G. L.

Zarčanski wětrnik je něhdy stał na horje blisko Wětrowa. Nětke je přestajeny blisko dróhi mjez Łuhom a Chasowom

Pomhaj Bóh, časopis ewangelskich Serbow. — Wuchadža jónkróć za měsac z licencu č. 417 Nowinarskeho zarjada pola předsydy Ministerskeje rady NDR. — Rjadowuje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. — Hłowny zamólwity redaktor: Farar Cyril Pjeh, 84 Riesa 11, Windmühlenstraße 17, tel. 44 91. Ekspedycja: Farar G. Lazar, 8601 Bukeycy (Hochkirch, Kirchweg 3). Přinoški a dary na konto Sorbische evangelische Superintendentur Bautzen Sp. Bautzen 4962-30-1101 — Ludowe nakładnistwo Domowina Budyšin. — Index-Nummer 32921 — Čiše: Nowa Doba, čišćernja Domowiny w Budyšinje (III-4-9-1638)

POWĚŠĆE

Wulke Zdžary: Dnja 26. oktobra swjećitaj Hana a Pawoł Mrózek we Wulkich Zdžarach swój złoty kwas! Wonaj čitaj wot wšeho spočatka swěrnje naš „Pomhaj Bóh“ a wosebje staj wonaj swěrnaj serbskaj wosadnaj.

„Pomhaj Bóh“ přeje Mrózek zlotymaj mandželskimaj jara wutrobnje bohate Bože žohnowanje, hišće wjele zbožownych lět a wšitko dobre!

Drježdžany: Pjatk, dnja 29. awgusta, položi so zakładny kamjeń za nowy a moderny wosadny centr w nowym měsćanskim džělu Prohlis. Telewizija našeje republiki pokazowaše, kak biskop dr. Jan Hempel kasetu z dokumentami do zakładneho kamjenja položi. Wosada nadžija so, zo móže twar, kiž hodži so za najwšelakorise zarjadowanja wužić, hižo hody 1981 wužiwać.

Dortmund: Na kongresu „Křesćenjo za wotbrónjenje“ zwurazni farar Simon Peter Gerlach: „Zwjazkowa republika njeje wojserce wohrožena. Móžemy dopokazać, zo je Sowjetski zwjazk w poslednich lětdžesatkach stajnje jenož na zapadne prócowanje wo brónjenje reagował a zo njeje wón ženje sam spytał, brónjensku spirálu wyše zwjerćec... Napřemobronjenje je přewobročenje nadawka, kiž je Bóh swětej a čłowjekam, kiž su nam žiwi, dał“, praji farar Gerlach.

London: Jendželski kardinal Basil Hume je raznje přečiwo tomu protestował, zo jendželske knježerstwo brónje chilskemu diktatorej Pinochetj dodawa. Wonkownemu ministerstwu zdžěli kardinal, zo je wón hłuboko potrjecheny, zo so takle Pinochet podpěra. Wón ma wěste roz-

prawy, pisa kardinal, zo so w Chile měšnicy z brónjemi wohrožuja, cyrkwe a cyrkwinske zarjady bombarduja a z mašinskimi trělbami wobtrěleja.

Serbske bože služby

- 5. 10. — 18. nježděla po Swjatej trojicy**
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (Wirth)
Chwaćicy: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Albert)
- 12. 10. — 19. nježděla po Swjatej trojicy**
Minakal: 8.30 hodž. kemše (Feustel)
Klukš: 8.30 hodž. kemše (Albert)
Budestecy: 9.00 hodž. kemše (Böttger)
Huska: 10.00 hodž. kemše z božim wotkazanjom (Wirth)
Połpica: 10.00 hodž. kemše (Albert)
- 20. 10. — kermuša**
Njeswaćidło: 9.00 hodž. kemše (Feustel)
- 26. 10. — 21. nježděla po Swjatej trojicy**
Rakecy: 8.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom (J. Lazar)
Hrodzišo: 8.30 hodž. kemše (Albert)
Poršicy: 8.30 hodž. z božim wotkazanjom (Wirth)
Budyšink: 10.00 hodž. z božim wotkazanjom (Wirth)
- 27. 10. — kermuša**
Bukeycy: 9.00 hodž. kemše (G. Lazar)
- 31. 10. — wopomnjeće reformacije**
Bart: 8.30 hodž. kemše (Albert)
Hodžij: 10.00 hodž. kemše (Wirth)
- 2. 11. — 22. nježděla po Swjatej trojicy**
Budyšin-Michałska: 9.00 hodž. kemše (G. Lazar)
Budestecy: 9.30 hodž. kemše z božim wotkazanjom (předowanje student teologije Malink; bože wotkazanje: Albert)